

افغانستان در گذر زمان

کاوشی در :

- ✓ عملکرد پادشاهان افغانستان
- ✓ تجاوز ابر قدرت ها در افغانستان
- ✓ تشکیلات احزاب و گروه ها در افغانستان
- ✓ مکان های تاریخی و فرهنگی افغانستان
- ✓ عکس از مجموعه ای رجال سیاسی، علمی، فرهنگی،
جهادی افغانستان و آسیا

مؤلف:

محمد علی دانش «امینی» یکاولنگی

سرشناسه	دانش، محمدعلی، ۱۳۲۷-
عنوان و نام پدیدآور	افغانستان در گذر زمان: کاوشی در عملکرد پادشاهان-افغانستان، تجاوز ابرقدرت‌ها در افغانستان... / مولف محمدعلی (امینی) یکا ولنگی.
مشخصات نشر	قم: انتشارات ابوالحسنی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۴۶ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۲۱۶-۵۹-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت	کتابنامه: ص ۲۴۵-۲۴۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
عنوان دیگر	کاوشی در عملکرد پادشاهان افغانستان، تجاوز ابرقدرت‌ها در افغانستان...
موضوع	افغانستان -- تاریخ
موضوع	Afghanistan -- History
موضوع	افغانستان -- سیاست و حکومت
موضوع	Afghanistan -- Politics and government
رده بندی کنگره	DS۵۶:
رده بندی دیویی	۹۵۸/۱:
شماره کتابشناسی ملی	۱۵۶۰۱۵:
وضعیت رکورد	فیبا:

 ۳۷۸۴۹۱۳۶
افغانستان در گذر زمان

پدیدآور: محمد علی دانش (امینی) یکا ولنگی

ناشر: ابوالحسنی

طراح جلد و صفحه آرا: دفتر فنی ماندگار (۳۷۸۴۹۱۳۶)

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۱۶-۵۹-۲

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

شماره تماس: ۰۹۱۲۳۵۱۱۸۵۴-۰۹۳۹۲۵۱۱۸۵۴

www.abolhasaninashr.ir

شماره تماس مؤلف: ۰۹۱۹۳۵۲۳۳۱۳

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار.....
۲۱	فصل اول: حکومت، اقوام، دین و زبان.....
۲۳	افغانستان در گذر زمان.....
۲۳	الف: موقعیت جغرافیای افغانستان.....
۲۴	ب: تأسیس حکومت در افغانستان.....
۲۶	ج: اقوام، نژاد در افغانستان.....
۳۱	د: دین، مذهب، زبان در افغانستان.....
۳۳	برخی از ویژگیهای ملت افغانستان.....
۳۷	فصل دوم: پادشاهان افغانستان.....
۳۸	۱- میرویس هوتکی (۱۷۰۹ - ۱۷۱۵):.....
۴۰	۲- زمان سلطنت شاه محمود (۱۷۱۶ تا ۱۷۲۵):.....
۴۰	۳- اشغال ایران (۱۷۲۱ - ۱۷۲۹):.....
۴۱	۵- تسخیر ایران در سال (۱۷۲۲):.....
۴۲	۶- سلطنت شاه اشرف (۱۷۲۵ - ۱۷۲۹):.....
۴۴	۷- تخلیه ایران.....
۴۶	۸- خط مشی اقتصادی سدوزایها.....
۴۷	۹- عرصه فرهنگ دوران حاکمان سدوزایها.....

فصل سوم: کودتای هفت ثور..... ۴۹

دولت مردان افغان بعد از کودتای «۷ ثور ۵۷»..... ۴۹

جنایات امیر دوست محمدخان و اخلاف او..... ۵۵

فصل چهارم: کابل پایتخت افغانستان..... ۵۷

الف: موقعیت جغرافیای شهر کابل..... ۵۷

ب: شهر کابل از نظر آب و هوا و خطوط مواصلاتی:..... ۵۷

اقبال لاهوری در وصف شهر کابل:..... ۵۹

ج: تقسیم کابل به شرق و غرب..... ۵۹

د: ادارات دولتی و اماکن معروف شرق کابل:..... ۶۰

هـ: ادارات دولتی در غرب کابل:..... ۶۰

و: حوزه‌های علمیه در غرب کابل..... ۶۱

ز: اقوام ساکن در شهر کابل:..... ۶۳

فصل پنجم: بامیان، غزنین..... ۶۵

الف: موقعیت جغرافیای ولایت بامیان..... ۶۵

ب: ولسوالیها:..... ۶۶

ج: موقعیت مرکز بامیان:..... ۶۶

د: آب و هوای بامیان:..... ۶۷

هـ: اقوام ساکن در بامیان..... ۶۷

و: راه مواصلاتی بامیان:..... ۶۷

ز: آثار تاریخی، فرهنگی بامیان:..... ۶۸

اشعار اقبال در وصف غزنین:..... ۷۰

ویژگیهای دشت ناوور..... ۷۱

پرنده‌گان مهاجر دشت ناوور..... ۷۲

ح: بامیان بام جهان..... ۷۳

جایگاه بامیان نسبت به افغانستان و افغانستان به آسیا..... ۷۴

فصل ششم: بامیان و رودها ۷۵

«رود جیحون» ۷۷

ط: جمع بندی مطالب: ۷۸

کارنامه احمدشاه ابدالی و محمد زائی‌ها در افغانستان ۷۹

ب. دوره محمد زائی ۸۰

ج. نامهای افغانستان: ۸۱

د. بیرق افغانستان: ۸۱

زبانهای ملی افغانستان: ۸۲

و. دولت غزنوی «۹۶۲ - ۱۱۴۸» میلادی ۸۲

فصل هفتم: فرهنگ در افغانستان ۸۵

فصل هشتم: صاعقه چنگیز خان در قرن سیزدهم ۹۱

مقارن ظهور چنگیز خان ۹۲

مروری کوتاه بر زندگی چنگیز خان ۹۲

حمله چنگیز خان در آسیای میانه ۹۳

ماوراء النهر ۹۵

چنگیز خان در ایران ۹۶

سقوط خلافت پانصد ساله بنی عباس ۹۷

دفاع مردم تالقان: ۹۸

مبارزه جانانه مردم بامیان ۹۹

فصل نهم: بامیان سرزمین پیکره‌ها و سموچ‌ها ۱۰۳

بامیان در سالهای پسین ۱۱۰

جمع بندی حمله چنگیز خان و سپاه مغل ۱۱۵

فصل دهم: تشکیل دولت محمد زائی «۱۸۳۴ - ۱۸۱۸» ۱۱۹

تشکیل دولت محمدزائی و امارت دوست محمدخان «۱۸۳۹ - ۱۸۳۴» ۱۲۱

- تجاوز اول انگلیس و مبارزه مردم افغانستان ۱۲۱
- فرار امیر دوست محمد خان (۱۸۳۹) ۱۲۴
- ورود شاه شجاع به کابل ۱۲۵
- استقرار انگلیس در افغانستان (۱۸۳۹) ۱۲۵

فصل یازدهم: سه بار تجاوز و سه بار شکست انگلیسها ۱۳۱

- انقلاب مردم و شکست انگلیسها (۱۸۴۱) ۱۳۱
- تخلیه کابل در (۶ جنوری ۱۸۴۲) ۱۳۲
- در جلال آباد ۱۳۳
- افغانستان بعد از خروج سپاه انگلیس ۱۳۵
- تأمین ولایات شمال ۱۳۶
- مرگ امیر دوست محمد خان ۱۳۶
- سلطنت امیر شهر علی خان (۱۸۶۳ - ۱۸۶۸) ۱۳۶
- سید جمال الدین پیشگام نهضت ۱۳۷
- دوره تجاوز سیاسی انگلیس ۱۳۹
- سلطنت یعقوب خان ۱۴۰
- معاهده گندمک ۱۴۱
- تجاوز دوم انگلیس در افغانستان (از نوامبر ۱۸۷۸ تا ۱۸۸۰) ۱۴۲
- قیام عمومی مردم بر علیه قشون انگلیس ۱۴۳
- معاهده دیورند (۱۸۹۳) ۱۴۴
- تقسیم آب هلمند ۱۴۶
- جنگ سوم افغان و انگلیس و استقلال کشور ۱۴۷
- مبارکه جنگ ۱۴۸

فصل دوازدهم: رژیم خلق و پرچم ۱۴۹

- نور محمد ترکی ۱۴۹
- سقوط امین و روی کار آمدن کارمل ۱۵۰
- کنار رفتن کارمل و آمدن نجیب ۱۵۱

نگاهی گذرا به گذشته افغانستان

از میان شهرهای مهم و تاریخی، فرهنگی، افغانستان، شهر غزنی یا غزنه و غزنین نام بلند و پرآوازه و شهرت تاریخی و همگانی دارد. چندان که در روزگاری پایتخت «خراسان بزرگ» مهد و مرکز دانش و فرهنگ، هنر، اقتصاد، کانون رشد و پرورش نبوغ ها و نابغه ها و اندیشه های برجسته علمی و فرهنگی، مرجع و محل تجمع اندیشمندان، نویسندگان و شعراء بوده است. به طوری که مکرر گفته اند که در دربار غزنه (۴۰۰) نفر شاعر زندگی می کرده اند. که در هیچ پایتختی در جهان مثل غزنه مجمع الشعراء نبوده است و اشخاص مشهوری مانند: فردوسی، ابوریحان در غزنه زندگی داشته اند. شعرای چون عنصری، فرخی، سنائی، اسدی، مسعودی، ابوالفرج و سید حسن می پرورید.^۱

برج و باروی برافراشته غزنین، مساجد و مدارس آباد آن، قصرها و عمارت های مجلل و زیبا، مثال زدنی تاریخ تمدن بشری است و زبان زد خاص و عام می باشد. مرمهرهای حکاکي شده، گچ بری های قصور، نقاشی های بازار، کاشی های جلا دار، چوب های کنده کاری شده ی مناره های غزنی، و طاق بست ها همه از صنعت و معماری دوره غزنویان حکایت می کند. در عهد سلطان محمود غزنوی، کتابخانه های بزرگ در غزنه موجود بود، و چند بند آبی ساخته بود که یکی بند سلطان بود که تا دوره بابر شاه تیموری این بندها آباد بود. در شهر غزنین و نواحی آن (۱۲۰۰۰) مدرسه و مسجد باشکوه بوده است. از جمله مسجد جامع غزنه بود که در آن سنگهای مربع و مسدس و ملون به کار رفته بود و فرش مسجد از سنگ رخام مزین شده بود و دارای کتابخانه بزرگ.

غزنی قصرها، مدرسه ها، مسجدها و تمدنی داشت که در آن ایام نظیر نداشت که او را از حیث زیبایی عروس شهرهای آسیا و از لحاظ علمی و فرهنگی مدینه الثانی لقب و عنوان داده بودند.

شهر غزنی مدت یک قرن در دوره غزنویان رونق بسیار داشت که بیهقی در وصف آن گفته: اصل غزنین است و آنگاه خراسان و دیگر همه فرع است. در اطراف شهر غزنی، قبر محمود غزنوی و قبر شاعر معروف سنائی غزنوی می باشد که به شهرت آن افزوده است.

اما در سال (۵۴۴) هـ. ق این شهر توسط علاء الدین غوری ویران گردید و از این پس حکومت غزنویان از این سرزمین برچیده شد و این ناحیه به دست غوریان افتاد. در سال (۱۲۲۳) م. چنگیزخان این شهر را ویران نمود و مردم آنجا را به استثنای صنعت گران قتل عام کرد.

با اندک سیری در تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی سرزمین کهن و باستانی کشورمان و با مطالعه ای سرگذشتی زیبا و درخشان آن در موزه تاریخ تمدن بشری به وضوح تمام به اهمیت موقعیت تاریخی و فرهنگی خراسان بزرگ آشنا می شویم. البته این سخن نشأت گرفته از احساسات خشک و بی روح وطن پرستانه نیست بلکه بررسی سوابق تاریخی حق هر ملتی است که ربطی به نژادگرایی ندارد.